

Samenvatting

Op 1 februari 2005 is de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (Wet DNA-V) in werking getreden. Sinds die datum wordt van het overgrote deel van alle personen die worden veroordeeld voor een gewelds- of zedendelict celmateriaal afgenomen. Uit dat celmateriaal wordt vervolgens een DNA-profiel opgesteld dat wordt bewaard in de databank en vergeleken met reeds aanwezige en met in de toekomst toe te voegen DNA-profielen. De doelstelling van deze wetgeving is het leveren van een bijdrage aan de *‘voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten waarbij celmateriaal van daders wordt achtergelaten’*.

De wet heeft belangrijke uitvoeringsconsequenties voor verschillende onderdelen van de strafrechtketen, zoals het Openbaar Ministerie (OM), de politie, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Omdat wetsuitvoering veel vraagt van deze *ketenpartners* en omdat het uiteindelijk bereiken van de beoogde doelen vereist dat ieder ketenonderdeel goed functioneert, is het van belang dat in kaart wordt gebracht hoe de betrokken organisaties de wet uitvoeren en welke resultaten zij daarbij tot nu toe hebben behaald. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft daarom een *procesevaluatie* verricht die dit inzicht biedt. De *probleemstelling* van het onderzoek luidt:

hoe verloopt de uitvoering van de Wet DNA-V en wat zijn de tot nu toe behaalde resultaten van de bij deze uitvoering betrokken organisaties?

De probleemstelling is uitgewerkt in onderzoeksvragen die zich toespitsen op: de wijze waarop de verschillende ketenonderdelen zich hebben voorbereid op de nieuwe wetgeving; de daadwerkelijke uitvoering van de wet; en de resultaten die de organisaties hebben behaald. Onder de resultaten of *output* verstaan we de directe diensten die de verschillende uitvoerende organisaties moeten leveren, zoals onder andere de bij veroordeelden afgenomen DNA-monsters of de opname van DNA-profielen in de databank en de daaruit voortvloeiende *hits*. De gewenste effecten of *outcome* van de wet, te weten minder recidive en meer aanhoudingen, dagvaardingen en veroordelingen, blijven in dit onderzoek buiten beschouwing. Zij komen aan bod in een later uit te voeren *effectevaluatie*.

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn vier soorten gegevens gebruikt. Ten eerste zijn interviews gehouden, zowel *face-to-face* als telefonisch, met sleutelpersonen bij de verschillende ketenpartners. Ten tweede zijn wet- en regelgeving en beleidsstukken bestudeerd. Een derde gegevensbron bestaat uit cijfers die zijn verzameld bij de verschillende organisaties. Ten vierde is, voor inzicht in de bezwaarzaken die in het kader van de Wet DNA-V zijn ingediend, gebruik gemaakt van juridische databanken.

Wet- en regelgeving en uitvoeringsstructuur

Omdat bij de uitvoering van de wet vrijwel de gehele strafrechtketen betrokken is en vanwege de vele onderlinge afhankelijkheden en communicatiestromen die bij de uitvoering van belang zijn, is de uitvoeringsstructuur vrij complex. Hieronder beschrijven we daarom, voordat daarna de conclusies en aanbevelingen aan bod komen, hoe deze uitvoeringsstructuur er op hoofdlijnen uitziet. Ook de belangrijkste elementen uit de wet- en regelgeving komen daarbij aan bod.

De Wet DNA-V is op dit moment alleen van toepassing op gewelds- en zedendelicten. De inperking tot deze misdrijven vormt geen onderdeel van de wet zelf maar is geregeld in een inwerkingtredingsbesluit. De oorspronkelijke wetgeving heeft betrekking op een veel bredere categorie van veroordeelden, namelijk alle veroordeelden die zijn veroordeeld voor een delict dat valt onder artikel 67, lid 1 Wetboek van Strafvordering (Sv). Daar vallen gewelds- en zedemisdrijven onder, maar bijvoorbeeld ook vermogensdelicten als diefstal en inbraak. Vanwege de grote uitvoeringsconsequenties die de wet met zich meebrengt, is echter besloten de wet gefaseerd in te voeren. Op dit moment is de eerste fase in werking en wordt de wet dus alleen uitgevoerd ten aanzien van personen die voor een gewelds- of zedendelict zijn veroordeeld. In een nog in te voeren tweede fase zal de wet ook van kracht worden voor (een deel van de) personen die zijn veroordeeld voor andere misdrijven.

Wanneer een persoon in eerste aanleg (dat wil zeggen door de rechtbank) is veroordeeld voor een gewelds- of zedendelict, vaardigt de officier van justitie (OvJ) die de zaak heeft behandeld een bevel uit tot afname van celmateriaal. Het uitvoeren van een bevel blijft alleen achterwege als er van de veroordeelde al een DNA-profiel in de DNA-databank is opgeslagen of als er sprake is van een van de twee inhoudelijke uitzonderingsgronden. Deze twee inhoudelijke uitzonderingsgronden betreffen respectievelijk het soort misdrijf en eigenschappen of omstandigheden van de veroordeelde op basis waarvan het *redelijkerwijs aannemelijk is dat het bepalen en verwerken van het DNA-profiel van de veroordeelde niet van betekenis zal kunnen zijn voor de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten van de veroordeelde*.

De wet is enerzijds van toepassing op alle personen die na 1 februari 2005 zijn veroordeeld voor een relevant delict en bij wie een vrijheidsbepalende straf (gevangenisstraf) of maatregel (TBS) is opgelegd of die een taakstraf, voorwaardelijke vrijheidsstraf of plaatsing in een jeugdinrichting, psychiatrisch ziekenhuis of een inrichting voor stelselmatige daders moeten ondergaan. De uitvoering van de wet ten aanzien van veroordelingen na 1 februari 2005 wordt het *reguliere traject* genoemd. In het reguliere traject wordt alleen als de sanctie zuiver financieel van aard is (een vermogenssanctie) géén celmateriaal afgenomen, in alle overige gevallen wel.

Anderzijds geldt de wet ook voor veroordeelden die op 1 februari 2005 al zijn veroordeeld tot een onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende straf of maatregel en die deze op die datum nog ondergaan of nog moeten ondergaan. Dit deel van de wetsuitvoering wordt aangeduid als de *inhaalslag*. Veroordeelden die voor 1 februari 2005 een andere straf dan een vrijheidsstraf opgelegd hebben gekregen, zoals een taakstraf of een van de andere zojuist genoemde sancties,

vallen niet onder de inhaalslag en bij hen wordt in het kader van deze wet dus ook geen celmateriaal afgenomen.

Wat betreft de organisatie van de uitvoering is het belangrijkste verschil tussen het reguliere traject en de inhaalslag gelegen in het feit dat de uitvoering in het reguliere traject plaatsvindt op de afzonderlijke parketten terwijl door het OM de uitvoering van de inhaalslag op een centrale plaats is belegd, namelijk bij de Landelijk Officier Forensische Research (LOFR).

Het bevel dat de OvJ uitvaardigt dient de plaats waar de afname verricht zal worden te vermelden. Bij alle veroordeelden (dus uit het reguliere traject en uit de inhaalslag) die op het moment van veroordeling al gedetineerd zijn en bij de veroordeelden uit de inhaalslag die op het moment van veroordeling hun vrijheidsstraf nog moeten uitzitten, geschiedt de afname in de penitentiaire inrichting waarin zij (gaan) verblijven. Veroordeelden uit het reguliere traject die op het moment dat het bevel wordt uitgevaardigd op vrije voeten zijn, dat wil zeggen taakgestraften en veroordeelden met een voorwaardelijke of een op een later moment uit te zitten vrijheidsstraf ('lopende vonnissen'), moeten zich voor het DNA-onderzoek melden op een politiebureau. Aanvankelijk is het de bedoeling geweest dat ook in de inhaalslag veroordeelden met een lopend vonnis zouden worden opgeroepen voor afname van celmateriaal bij de politie. Vanwege het ontbreken van een overzicht van deze categorie van veroordeelden uit de inhaalslag, worden zij in de praktijk echter pas bemonsterd in penitentiaire inrichtingen wanneer ze zich melden om hun straf te ondergaan. In de inhaalslag vinden alle afnames dus plaats in penitentiaire inrichtingen en in het reguliere traject worden er zowel in penitentiaire inrichtingen als op politiebureaus afnames verricht.

De politie organiseert voor het afnemen van celmateriaal op politiebureaus, in beginsel twee keer per maand, zogenoemde *DNA-sprekuren*. In het bevel roept de OvJ hen op om op een specifiek tijdstip op zo'n DNA-sprekuren te verschijnen. De spreken worden dan ook, natuurlijk in overleg met de politie, vanuit het parket ingepland. Geeft de veroordeelde geen gehoor aan de oproep om op het DNA-sprekuren te komen, dan geeft de politie dit door aan het OM. Het OM zorgt er vervolgens voor dat de veroordeelde wordt *gesignaleerd* in het opsporingsregister (OPS), hetgeen betekent dat de veroordeelde wordt geregistreerd als een persoon die dient te worden aangehouden. Blijft het bij een signalering in OPS, wat kan worden opgevat als een *passief* opsporingsbevel, dan zal er doorgaans geen *actieve* opsporing worden ingesteld en kan de veroordeelde dus alleen worden aangehouden wanneer hij via een andere weg met de politie of Marechaussee in aanraking komt, zoals tijdens een verkeerscontrole of tijdens een paspoortcontrole op Schiphol. Het OM kan echter ook beslissen dat een veroordeelde wel actief opgespoord moet worden. In dat geval vaardigt de OvJ daartoe een aanhoudingsbevel uit.

Zowel voor afnames op een DNA-sprekuren als voor afnames in een penitentiaire inrichting geldt dat zij worden verricht door een arts of verpleegkundige of, wanneer de veroordeelde daar geen bezwaar tegen heeft, door een 'reguliere' politie- of inrichtingsmedewerker die daarvoor de benodigde opleiding heeft gevolgd. In de uitvoeringspraktijk komt dit erop neer dat afname op een DNA-sprekuren in beginsel geschiedt door een politieman/-vrouw, tenzij de veroordeelde er op staat dat dit wordt gedaan door een arts of verpleegkundige. Af-

names in penitentiaire inrichtingen zijn zeker in de eerste maanden van wetsuitvoering wel relatief vaak door medisch personeel verricht, maar worden sindsdien uitgevoerd door de zogenoemde *badmeesters*, de medewerkers die binnen de inrichtingen verantwoordelijk zijn voor de opname van nieuwe gedetineerden. Het afnemen van celmateriaal bestaat er concreet uit dat er met wattenstaafjes langs de binnenkant van de wangen wordt geschraapt.

Bij het NFI worden uit de afgenomen wangslimsetjes DNA-profielen opgemaakt die in de databank worden opgeslagen. Deze 'profilering' vindt echter pas plaats nadat de OvJ daartoe een expliciete opdracht heeft gegeven. Die opdracht verstrekt de OvJ wanneer de termijn van twee weken is verlopen waarbinnen de veroordeelde bezwaar kan aantekenen tegen opname in de databank. De veroordeelde kan tegen de afname van het celmateriaal zelf géén bezwaar maken (overigens heeft ook het instellen van hoger beroep voor de uitvoering van het bevel tot afname van celmateriaal geen opschortende werking). Als een DNA-profiel is opgenomen in de databank wordt het vergeleken met alle reeds aanwezige en in de toekomst toe te voegen DNA-profielen. De uitkomst van de vergelijking wordt door het NFI aan de OvJ gerapporteerd. Dit rapport gaat uitsluitend naar de OvJ die opdracht gaf tot profilering, wat dus dezelfde OvJ is als die het bevel tot afname van celmateriaal heeft uitgeschreven.

Conclusies en aanbevelingen

De uitvoering van de wet betekent een omvangrijke operatie voor de ketenpartners. Tot en met 30 juni 2007 (het meest recente beschikbare peilmoment) zijn er 47.297 bevelen tot afname van celmateriaal bij een veroordeelde uitgeschreven, is bij minstens 40.325 veroordeelden celmateriaal afgenomen en zijn er 24.458 nieuwe DNA-profielen van veroordeelden aan de databank toegevoegd (bij het NFI bestaat er een verwerkingsachterstand). De databank van het NFI bestaat op dit moment dan ook, wat betreft DNA-profielen van bekende personen, voor het grootste deel uit DNA-profielen die door de uitvoering van deze wet zijn verkregen.

Wanneer we de omvang van de operatie in oenschouw nemen, geldt dat de uitvoering van de wet op veel punten zonder grote problemen verloopt. De melding en opvolging van hits is een onderdeel van de uitvoering dat niet goed is verlopen. Dit is een belangrijk maar niet het enige aspect van de uitvoering waarop veranderingen ten goede nodig en mogelijk zijn. Op deze aspecten van de uitvoering concentreren we ons bij het trekken van de conclusies uit onderhavige procesevaluatie. Op sommige plaatsen gaan de conclusies vergezeld van aanbevelingen.

Vorbereiding op wetsuitvoering

Vorbereiding op wetsuitvoering: taakafbakening

Een belangrijke constatering met betrekking tot de taakafbakening is dat de hoeveelheid veroordeelden waarop de wet van toepassing is, veel groter is dan waarvan bij de voorbereidingen (en in de begroting) is uitgegaan. De delicten eenvoudige mishandeling (artikel 300, lid 1 Wetboek van Strafrecht (Sr)) en

brandstichting (artikel 157 Sr) behoorden aanvankelijk niet tot de misdrijven waarop de Wet DNA-V (al in de eerste fase) van toepassing zou zijn. Respectievelijk door een verandering van het Wetboek van Strafvordering en op aandringen van het OM, zijn eenvoudige mishandeling en brandstichting alsnog (al in de eerste fase) onder de werkingssfeer van de wet gekomen.

De toevoeging van deze delicten is vrij kort voor inwerkingtreding van de wet tot stand gekomen. In de versie van 12 november 2004 van het *Masterplan*, het door de *Projectgroep* opgestelde plan ter invoering van de wet, worden eenvoudige mishandeling en brandstichting nog niet genoemd bij de delicten die onder de eerste fase vallen (*Masterplan*, 2004, pp. 26 en 27). Voor eenvoudige mishandeling geldt dat de toevoeging van dit misdrijf aan de delicten waarop de Wet DNA-V van toepassing is, ook laat is *geconstateerd*. Eenvoudige mishandeling is namelijk een DNA-waardig delict geworden als gevolg van andere wetgeving op het terrein van justitie, te weten de wetgeving voor plaatsing van stelselmatige daders in specifieke inrichtingen (staatsblad, nr. 351, 2004). Deze wetgeving heeft eenvoudige mishandeling onder het regime van artikel 67, lid 1 Sv gebracht en daarmee dus tevens onder de werkingssfeer van de Wet DNA-V. De wet met betrekking tot stelselmatige daders is op 1 oktober 2004 ingegaan maar is op 9 juli 2004 al in het Staatsblad gepubliceerd.

Omdat vooral eenvoudige mishandeling een veel voorkomend delict is, is door de toevoeging van delicten het aantal veroordeelden dat onder wet valt sterk toegenomen, namelijk met naar (grove) schatting ongeveer een derde. Door het late moment waarop de uitbreiding van de werkingssfeer van de wet heeft plaatsgevonden en/of is onderkend maar vooral omdat deze uitbreiding niet is verdisconteerd in de begroting van de uitvoeringskosten, hebben de ketenorganisaties zich niet kunnen voorbereiden op het grotere aantal veroordeelden. Hierop komen we onder het kopje 'begroting' terug.

Voor zover de taakafbakening door de ketenpartners zelf is ingevuld, geldt dat deze invulling op verschillende punten laat heeft plaatsgevonden. Zo is pas in de laatste maand(en) voor invoering van de wet een definitief besluit genomen over: de mate waarin veroordeelden die niet op een spreekuur zijn verschenen actief opgespoord moeten worden (besluit: in beginsel geen actieve opsporing in plaats van de opsporing van al deze veroordeelden); het moment in de strafrechtsketen waarop afname van celmateriaal moet plaatsvinden (besluit: in de penitentiaire inrichtingen en op DNA-sprekuren in plaats van direct na de zitting); en de taak van de reclassering (besluit: alleen stimuleren van taakgestraften om naar een spreekuur te gaan in plaats van tevens signaleren richting het OM/de politie). Verder is binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) pas eind december een definitief besluit genomen over wie de afnames binnen penitentiaire inrichtingen zouden uitvoeren. In eerste instantie was het uitgangspunt bij de DJI dat artsen en verpleegkundigen dit zouden doen. De artsen en verpleegkundigen zelf zijn hierover echter pas enkele maanden voor inwerkingtreding van de wet geïnformeerd. Zij bleken toen bezwaar te maken tegen deze taak, omdat afname van celmateriaal niet verenigbaar zou zijn met de vertrouwensband tussen de arts/verpleegkundige en de gedetineerde. Vanwege dat verzet is toen besloten de zogenoemde badmeesters de afnames te laten verrichten. Deze categorie van medewerkers, die in penitentiaire inrichtingen ondermeer verantwoordelijk is voor de opname van nieuwe veroordeelden, heeft daarvoor echter eerst nog een opleiding moeten volgen, hetgeen niet meer tijdig heeft plaatsgevonden, waarover later meer. De verlate beslissing van de

DJI om de badmeesters de afnames uit te laten voeren, heeft ook invloed gehad op de tijdigheid van de regelgeving die naar aanleiding van de Wet DNA-V is opgesteld. Het *Besluit DNA-onderzoek in strafzaken* schrijft voor dat de afname van celmateriaal wordt verricht door een arts of verpleegkundige, of, wanneer de veroordeelde daartegen geen bezwaar heeft, door een andere persoon die voldoet aan bij ministeriële regeling vastgelegde eisen (Staatscourant, nr. 203, 2001). Deze ministeriële regeling is de *Regeling DNA-onderzoek in strafzaken* en daarin wordt onder andere de opleiding genoemd die andere personen dan artsen en verpleegkundigen moeten hebben gevolgd om celmateriaal te mogen afnemen (Algemene Maatregel van bestuur, 2001). Tot 2006 is deze opleidingseis echter alleen genoemd ten aanzien van opsporingsambtenaren die celmateriaal afnemen en wordt, omdat in eerste instantie is verondersteld dat artsen en verpleegkundigen daar de afnames zouden doen, niet ingegaan op afnames door niet-medisch personeel in penitentiaire inrichtingen. Pas vanaf januari 2006 wordt in de *Regeling DNA-onderzoek in strafzaken* ook voor inrichtingsmedewerkers een opleidingseis genoemd.

Vorbereiding op wetsuitvoering: begroting

Bij de begroting van de uitvoeringskosten is gebruik gemaakt van ramingen van het aantal veroordeelden. Deze ramingen zijn gemaakt in 2001 en zijn gebaseerd op het aantal veroordeelden uit 1999 en 2000. De begroting van de uitvoeringskosten is later niet meer aangepast. Mede door de toevoeging van brandstichting en vooral van eenvoudige mishandeling aan de delicten waarop de wet van toepassing is, is het aantal veroordeelden dat onder de wet valt hoger uitgevallen dan vooraf ingeschat. Waren de verwachtingen dat het in de eerste twee jaar van wetsuitvoering om respectievelijk 16.500 en 8.000 veroordeelden zou gaan, in werkelijkheid kwamen deze aantallen uit op bijna 19.600 en 20.300. Omdat ook de financiering van de uitvoering op deze ramingen is gebaseerd, is er bij het NFI een groot capaciteitstekort en een achterstand in de verwerking van afgenomen setjes ontstaan. De achterstand bij dit instituut bestaat op 30 juni 2007 maximaal uit meer dan 15.000 setjes. De capaciteitsuitbreiding van het NFI die in 2007 heeft plaatsgevonden en in 2008 nog gaat plaatsvinden, zal de achterstand waarschijnlijk doen verdwijnen. In hoeverre de achterstand geheel verdwijnt hangt mede af van de hoeveelheid 'extra' veroordeelden die door de mogelijke invoering van de tweede fase onder de wet wordt gebracht. Het is van belang om, meer dan het geval was bij de voorbereiding van de eerste fase van wetsuitvoering, alle factoren die van invloed kunnen zijn op de omvang van de categorie veroordeelden die onder de wet valt, dus bijvoorbeeld ook wetgeving op andere (justitiële) terreinen (denk aan veranderingen van het Wetboek van Strafvordering), goed te volgen en indien nodig de ramingen en begroting tijdig aan te passen.

Vorbereiding op wetsuitvoering: automatisering

De afwezigheid of vertraagde invoer van een aantal automatiserings- en informatiesystemen is een belangrijk knelpunt in de uitvoering van de Wet DNA-V. Zo is ten eerste het *digitale DNA-loket*, waarvan in de Memorie van Toelichting is verondersteld dat het in 2003 operationeel zou worden, eind 2007 nog niet in werking. Dit systeem moet door zowel het OM, de politie, de DJI als het NFI gebruikt gaan worden ter stroomlijning van al het met DNA-onderzoek samenhangende berichtenverkeer.

Ten tweede is ook de invoering van een nieuw systeem binnen het OM, het Geïntegreerd Proces Systeem (GPS), sterk vertraagd. In de Memorie van Toelichting is de invoering van het GPS voorzien in eind 2002 maar op dit moment (eind 2007) is het nog steeds niet operationeel. Vanwege de verwachte invoering van GPS is destijds door het OM besloten om het bestaande systeem, het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie – Parket Administratie Systeem (Compas), niet zodanig aan te passen dat het bruikbaar zou worden voor de ondersteuning van de taken die het OM met betrekking tot DNA-onderzoek heeft. Voor de uitvoering van die taken is toen een ‘noodsysteem’ geïntroduceerd, namelijk het systeem Registratie OnderzoeksOpdrachten DNA (ROOD). Het nadeel hiervan is dat, vanwege het bestaan van twee systemen (Compas en ROOD), informatie nu twee keer moet worden ingevoerd en dat ROOD verschillende onderdelen van het werkproces bij DNA-onderzoek niet ondersteunt, zoals het informeren van het NFI over veranderingen in de status van opgeslagen DNA-profielen van sporen en personen en – tot voor kort – het gevolg geven aan meldingen van hits.

Een derde bevinding wat betreft automatiserings- en informatiesystemen heeft te maken met het Opsporingsregister (OPS). In het OPS worden personen geregistreerd die aangehouden dienen te worden. Ook de veroordeelden die niet op een DNA-spreekuur zijn verschenen worden opgenomen in het OPS. De registratie van deze veroordeelden is echter pas januari 2006 operationeel geworden. Voor die tijd heeft de passieve opsporing van de betreffende veroordeelden, dat wil zeggen opsporing via raadpleging van het OPS, bijvoorbeeld tijdens een verkeerscontrole of controle van het paspoort op Schiphol, niet plaats kunnen vinden.

Het ontbreken van een organisatieoverstijgend geautomatiseerd informatiesysteem (het *digitale DNA-loket*) waarmee de informatiestroom tussen de ketenpartners van bevel tot en met hit kan worden verzorgd en het ontbreken binnen het OM van een systeem dat voor alle met DNA-onderzoek samenhangende taken kan worden gebruikt, leidt tot inefficiëntie in het uitvoeringsproces en heeft ook een negatieve invloed op de kwaliteit van de uitvoering. De inefficiëntie bestaat er ten eerste uit dat de uitvoering van de coördinerende rol die het OM heeft arbeidsintensiever wordt. Deze regisserende, coördinerende rol van het OM betekent in het geval van DNA-onderzoek bij veroordeelden onder andere dat de officier van justitie (OvJ): de bevelen uitvaardigt; de planning van de spreekuren verzorgt; verantwoordelijk is voor de signalering in het OPS van en het uitschrijven van aanhoudingsbevelen jegens veroordeelden die niet op een DNA-spreekuur verschijnen; ervoor moet zorgen dat meldingen van hits op het juiste parket terechtkomen waarna de betreffende zaakOvJ vervolgens moet beslissen over vervolgacties; en het NFI moet informeren over uitkomsten van opsporingsonderzoeken en straf- en bezwaarzaken. Op dit moment verlopen deze handelingen voor een belangrijk deel via schriftelijke formulieren, wat bewerkelijk is. Een tweede inefficiëntie betreft de aanlevering van afgenomen setjes bij en verwerking door het NFI. Ook de aanlevering en verwerking van setjes vindt op dit moment namelijk plaats via ‘papieren’.

Behalve dat het uitvoeringsproces als gevolg van de afwezigheid van een geautomatiseerd informatiesysteem minder efficiënt is, komt ook de kwaliteit van (sommige van) de genoemde activiteiten erdoor onder druk te staan. Zo wordt ten eerste het adequaat oppikken en volgen van hits bemoeilijkt waardoor het

gevaar bestaat – en ook daadwerkelijk is opgetreden – dat hits niet op de juiste plek terechtkomen en uit zicht verdwijnen. Ten tweede is het risico groter dat het OM de informatieplicht die het op verschillende momenten richting het NFI heeft niet goed naleeft. Hierdoor zitten er DNA-profielen in de databank die er niet in horen te zitten. Ten derde is de kans groter dat er fouten worden gemaakt bij de aanlevering van setjes, hetgeen met het formulier dat bij die aanlevering van de setjes gebruikt moet worden dus ook relatief vaak gebeurt; in een in 2006 door het NFI getrokken steekproef van was bij 24% van de ontvangen setjes het formulier foutief of niet gebruikt. Een vierde negatief gevolg voor de kwaliteit van het uitvoeringsproces is meer indirect en bestaat eruit dat het moeilijker is om informatie *over* de uitvoering te genereren, waardoor er minder mogelijkheden zijn om die uitvoering aan te sturen.

Het is op dit moment (eind 2007) onduidelijk of en wanneer er een organisatie-overstijgend geautomatiseerd systeem gerealiseerd gaat worden. De genoemde verstoringen van het uitvoeringsproces en bovendien de mogelijke inwerking-treding van een tweede fase van de Wet DNA-V, onderstrepen echter het belang van een spoedige invoering van een dergelijk systeem. Juist bij een groter aanbod van veroordeelden – maar natuurlijk ook los daarvan – is het immers belangrijk dat de uitvoering adequaat en doelmatig verloopt.

(overige) Voorbereiding door afzonderlijke ketenpartners en start van de uitvoering
Het OM heeft in december 2004 de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* uitgebracht (College van Procureurs-Generaal, 2004). Daarin wordt uiteengezet welke stappen er bij de uitvoering van de wet moeten worden genomen, van het uitvaardigen van het bevel tot en met de vervolgactie na de melding van een hit door het NFI. De procedure die bij hitmeldingen bij DNA-onderzoek bij *veroordeelden* moet worden gevolgd, verschilt van de werkwijze die wordt gehanteerd bij DNA-onderzoek bij *verdachten*. We werken dit uit in een voorbeeld. Stel een OvJ stuurt het celmateriaal van een persoon die betrokken is (geweest) bij zaak A op naar het NFI met de opdracht om een DNA-profiel van de persoon op te maken en dit op te nemen in en te vergelijken met de DNA-databank. Stel nu dat het DNA-profiel van deze persoon blijkt overeen te komen met het DNA-profiel dat afkomstig is van een onopgelost misdrijf, zaak B, dat valt onder een andere OvJ. In dit geval zal, wanneer het om een *verdachte* gaat, zowel de OvJ van zaak A als de OvJ van zaak B en tevens de opsporingsteams van zaak A én B een melding van het NFI krijgen, terwijl wanneer het een *veroordeelde* betreft alleen OvJ A een melding van de hit ontvangt, waarna OvJ A OvJ B (of de hoofd-officier (HOvJ) van diens parket) op de hoogte moet brengen van de hit in zijn zaak. Omdat, in het genoemde voorbeeld, alleen OvJ B eventuele opsporings-acties in gang kan zetten naar aanleiding van de hit en hij voor kennis van de hit, wanneer het om een *veroordeelde* gaat, afhankelijk is van OvJ A, is het van groot belang dat laatstgenoemde de hitmelding doorgeeft. Zoals gezegd geldt dit niet bij DNA-onderzoek bij *verdachten* omdat het NFI in het verdachtentraject de meldingen van hits wel naar alle betrokkenen stuurt. Of het doorsturen van hits ook daadwerkelijk gebeurt, is dus voor een belangrijk deel afhankelijk van de mate waarin de medewerkers van de parketten die betrokken zijn bij de uitvoering van de wet op de hoogte zijn van dit onderwerp uit de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* én beseffen dat de te volgen procedure bij hits in het geval van een *veroordeelde* een andere is dan wat zij gewend zijn bij *verdachten*.

Een deel van de medewerkers kende de instructie echter onvoldoende en was onwetend van het verschil in procedures en mede daardoor is een deel van de hits niet bij de juiste OvJ, op het juiste parket of bij het opsporingsteam terechtgekomen. Hierbij merken we nog op dat, hoewel de werkwijze die de parketten moeten volgen na een hitmelding beschreven wordt in de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden*, in de instructie niet expliciet wordt opgemerkt dat de werkwijze afwijkt van wat de parketten gewend zijn uit het *verdachtentraject*. Nu is voor invoering van de Wet DNA-V ook de procedure die bij hits gevolgd moest gaan worden onderwerp van aandacht geweest in de *Projectgroep*, waarin alle ketenpartners zitting hebben. Het is echter de vraag of op beleidsniveau wel alle betrokkenen zich bewust zijn geweest van (de consequenties van) het feit dat deze procedure verschilt van hetgeen praktijk is bij meldingen van hits betreffende *verdachten*. Aangezien het adequaat oppikken van hits cruciaal is voor een doelconforme uitvoering van de wet, had aan de besluitvorming op dit punt en de kennisverspreiding richting de parketten meer aandacht besteed moeten worden. We komen verderop nog terug op dit onderwerp.

Een andere constatering wat betreft de voorbereiding is dat op verschillende parketten de overzichten met veroordeelden die onder de wet vallen pas na 1 februari gereed waren. De uitvaardiging van bevelen is in die parketten daarom later dan op 1 februari 2005 begonnen. Bij die verlate start zijn overigens wel alle veroordeelden meegenomen, dus ook degenen die zijn veroordeeld tussen 1 februari 2005 en het moment waarop de eerste bevelen zijn uitgeschreven.

Ook bij de politie is de uitvoering van de wet in verschillende regio's vertraagd van start gegaan. De oorzaken daarvan zijn de zojuist genoemde verlate uitvaardiging van bevelen door het OM maar ook het feit dat door de politie de benodigde arbeidscapaciteit soms laat is vrijgemaakt en/of de nodige afspraken met het OM laat tot stand zijn gekomen.

Verder is zoals gezegd door de DJI op een vrij laat moment besloten dat de afnames in de penitentiaire inrichtingen verricht zouden worden door de badmeesters. Omdat deze badmeesters eerst opgeleid moesten worden, is in de eerste maanden na 1 februari 2005 toch een beroep gedaan op artsen en verpleegkundigen. Vanwege de geringe afnamecapaciteit die daarvan het gevolg was – een deel van het medisch personeel wilde niet meewerken aan uitvoering van de wet – heeft vooral in de inhaalslag een aantal afnames niet plaats kunnen vinden en heeft een aantal veroordeelden dus zonder celmateriaal af te staan de penitentiaire inrichting verlaten.

Uitvoering van de wet

Het uitvaardigen van bevelen

Tot en met de eerste vier/zes maanden van 2007 zijn er in totaal 47.297 bevelen tot afname van celmateriaal bij veroordeelden uitgevaardigd.¹ Van de uitzonderingsgronden op basis waarvan een bevel achterwege kan blijven wordt, voor zover uit het onderzoek valt op te maken, maar heel weinig gebruik gemaakt, hetgeen in de lijn ligt van de bedoelingen die de wetgever heeft gehad met deze

¹ Voor de inhaalslag zijn cijfers beschikbaar over de eerste zes maanden van 2007. Voor het reguliere traject hebben de cijfers betrekking op de eerste vier maanden van dat jaar.

uitzonderingsgronden. Wat uitdrukkelijk níet in overeenstemming is met de bedoelingen van de wetgever, is dat in een deel van de gevallen een door de OvJ gemaakte afweging óf van een uitzonderingsgrond sprake is, in het geheel niet heeft plaatsgevonden. Een belangrijke oorzaak daarvan is dat de Wet DNA-V vaak niet wordt uitgevoerd door de betreffende zaaksOvJ's, maar door een gespecialiseerde medewerker die het zaaksdossier in beginsel niet kent, zoals de LOFR voor de inhaalslag en de forensisch OvJ of een administratieve medewerker voor het reguliere traject. Dat de uitvoering bij specialisten wordt belegd is begrijpelijk en vanuit sommige opzichten waarschijnlijk ook wenselijk. Het komt de efficiëntie wellicht ten goede en waar het gaat om het oppikken van hits zijn er in beginsel minder uitvoeringsrisico's dan wanneer het op één centrale, gespecialiseerde plaats is belegd dan wanneer het aan verschillende zaaksOvJ's wordt overgelaten. Wanneer dat echter betekent dat de uitzonderingsgronden in het geheel niet meer worden beoordeeld, is dat echter niet wenselijk. Aangezien het de bedoeling is geweest van de wetgever dat die individuele beoordeling wel plaatsvindt, wordt aanbevolen om te zoeken naar een werkwijze waarbij die beoordeling ook daadwerkelijk wordt gemaakt maar waarbij tevens zoveel mogelijk de voordelen van een centrale, gespecialiseerde uitvoering intact blijven.

Afnames

In de inhaalslag is een deel van de bevelen niet uitgevoerd kunnen worden. Dat geldt voor 565, oftewel 9%, van de 6.213 bevelen die tot en met 30 juni 2007 in de inhaalslag zijn uitgevaardigd. De betreffende veroordeelden waren voordat het bevel betekend of uitgevoerd kon worden al op vrije voeten, onder andere doordat er in de eerste maanden van wetsuitvoering zoals gezegd onvoldoende afnamecapaciteit beschikbaar was in de penitentiaire inrichtingen. Specifiek aandachtspunt vormt de afname van celmateriaal bij veroordeelden die zich bevinden in particuliere niet-justitiële inrichtingen. Deze afnames zouden in een deel van de gevallen niet hebben plaatsgevonden. Deze informatie is pas bij het afronden van het voorliggende rapport verkregen en daarom is er geen mogelijkheid geweest om die informatie grondig uit te werken. De niet-afnames bij deze categorie zouden zowel betrekking hebben op de inhaalslag als op het reguliere traject.

Verder geldt dat fysieke dwang bij de afname in penitentiaire inrichtingen niet of zeer weinig lijkt voor te komen. Wel komt het voor dat gedetineerde veroordeelden in eerste instantie weigerachtig zijn en pas na (dreiging met) plaatsing in afzondering meewerken.

De afname bij veroordeelden die op vrije voeten zijn, gebeurt op de DNA-sprekuren die de politie organiseert. De opkomst op die spreken ligt ongeveer op 60%. Dit is aanzienlijk hoger dan waarvan bij de voorbereiding van de invoering van de wet is uitgegaan (15%). Voor de actieve opsporing, dat wil zeggen het actief 'ophalen', van veroordeelden die niet verschijnen op een spreekuur bestaat geen centraal OM- of politiebeleid. De actieve opsporing van die veroordeelden is dan ook afhankelijk van de prioriteit die vooral de regionale politie eraan geeft.

Aanlevering bij en verwerking door het NFI

Omdat het *digitale DNA-loket* niet operationeel was, hebben het OM en de politie ter ondersteuning van het met de afname van setjes samenhangende berichtenverkeer het 3-in-1-formulier ontwikkeld. Een flink deel van deze formulieren wordt foutief gebruikt, waardoor met name in het sterk gestandaardiseerde werkproces van de frontdesk van het NFI inefficiënties optreden. Eerder is al gewezen op het belang van de invoering van een geautomatiseerd systeem dat de ketenorganisaties kunnen gebruiken voor het berichtenverkeer.

Omdat er bij meer veroordeelden celmateriaal wordt afgenomen dan waarvan is uitgegaan in de begroting en in de vaststelling van de capaciteit van het NFI, is er bij het NFI een grote achterstand in de verwerking van afnamesetjes ontstaan. Deze achterstand bedraagt zoals gezegd op 30 juni 2007 maximaal 15.564 setjes. Alleen het NFI lijkt als gevolg van de overschrijding van het aantal veroordeelden dat onder de wet valt capaciteitsproblemen te ondervinden. Bij het OM, de politie en de DJI spelen voor zover bekend geen capaciteitsproblemen. De uitvoering van de Wet DNA-V vormt voor het NFI in verhouding, dat wil zeggen afgezet tegen het totale takenpakket, dan ook een veel grotere taak dan voor de andere ketenpartners. Een groot deel van alle werkzaamheden die het NFI op het gebied van DNA-onderzoek verricht, verricht het in het kader van deze wet.

Bezwaarzaken

Ongeveer 2% van de veroordeelden tegen wie een bevel tot afname van celmateriaal is uitgevaardigd dient een bezwaarschrift in, wat veel lager is dan verwacht (25% voor de inhaalslag en 10% voor het reguliere traject). Van de ingediende bezwaarschriften is tot nu toe 21% gegrond verklaard. Voor zover dat uit de bestaande databanken valt op te maken, lijkt de (vermeende) onverenigbaarheid van het opslaan van de DNA-profielen van minderjarige veroordeelden met artikelen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), een van de belangrijkste redenen om een bezwaar in te dienen respectievelijk gegrond te verklaren. In een van de bezwaarzaken van minderjarige veroordeelden zal door de procureur-generaal cassatie in het belang der wet worden gevorderd.

Verder valt op dat in een aantal ogenschijnlijk gelijksoortige gevallen door rechtbanken verschillend wordt geoordeeld over ingediende bezwaren. Zo is in door rechtbanken gedane uitspraken op ingediende bezwaarschriften tegenstrijdige argumentatie aangetroffen over: de verenigbaarheid van het opslaan in de databank van DNA-profielen van minderjarige veroordeelden met het IVRK; de consequenties die verbonden mogen worden aan door het ministerie van Justitie opgesteld voorlichtingsmateriaal; en de toepassing van de uitzonderingsgronden.

Melding en opvolging van hits

Tot en met 30 juni 2007 hebben 1.109 van de 24.458 nieuwe veroordeelden van wie een DNA-profiel aan de databank is toegevoegd een hit opgeleverd, en wel met in totaal 1.623 zaken. Een deel van deze 1.623 hits heeft echter betrekking op reeds afgedane zaken, en moet in dat opzicht dus gezien worden als een onbruikbare hit. Hoe groot dat deel in totaal is, is niet bekend. Wel is dat bekend

voor een kortere periode van wetsuitvoering. Zo blijkt uit onderzoek dat van alle 710 hits (met DNA-profielen van veroordeelden) die tussen 1 mei 2005 en 1 mei 2006 zijn ontstaan, het 108 keer ging om een reeds afgedane zaak, wat neerkomt op 15% (Ondracek, 2007).

Zoals gezegd schrijft de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* voor dat meldingen van hits, in tegenstelling tot wat gebruikelijk is bij verdachten, alleen worden verstuurd naar de OvJ die opdracht heeft gegeven tot opname van het DNA-profiel van de veroordeelde in de databank. De OvJ van de zaak waarmee de hit is ontstaan en de politie worden, wanneer het om een veroordeelde gaat, door het NFI niet op de hoogte gebracht. De opdrachtgevende OvJ moet, zo stelt de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* voor, ervoor zorgen dat de hit wordt doorgestuurd naar de OvJ waaronder de zaak valt en die moet vervolgens een beslissing nemen over eventuele opsporingsacties en de politie op de hoogte brengen. Uit onderzoek naar wat er is gebeurd met 710 hits blijkt dat dit doorsturen naar de juiste OvJ en/of de politie in een substantieel aantal zaken achterwege is gebleven, waardoor de betreffende OvJ's en opsporingsteams dus onwetend blijven van de hit in hun zaak en deze hits zonder enig gevolg blijven (Ondracek, 2007). In het genoemde onderzoek worden als oorzaken hiervan genoemd het ontbreken van voldoende kennis van de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* en de afwezigheid van een registratiesysteem van hits binnen de parketten.

De doelstelling van de wet, te weten de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van misdrijven, en daarmee tevens de legitimatie van de uitvoeringskosten en de inbreuken op de persoonlijke levenssfeer die de wet met zich meebrengt, berust op de veronderstelling dat er effectief wordt omgesprongen met hits. Het is daarom van groot belang dat het beleid en de uitvoeringspraktijk met betrekking tot de opvolging van hits adequaat is. Ook hier geldt dat een mogelijke invoering van een tweede fase van wetsuitvoering dit belang nog eens groter maakt. In een tweede fase zullen er (in eerste instantie in ieder geval) immers meer DNA-profielen aan de databank worden toegevoegd en dus zullen er waarschijnlijk ook meer hits ontstaan. Dat geldt des te meer omdat de veroordeelden die in een tweede fase onder de werkingssfeer van de wet zullen worden gebracht, het soort delicten hebben gepleegd waaruit de databank, wat aanwezige sporen betreft, voor het grootste deel bestaat, namelijk vermogensdelicten.

Binnen het OM is recentelijk een aantal veranderingen doorgevoerd dat de doorgeleiding van de hits ten goede moet komen. Zo verstuurt het NFI voortaan alle hits naar één centrale OvJ binnen een parket en moeten de parketten voortaan periodiek gegevens aanleveren over het aantal binnengekomen hits en de nieuwe vonnissen die er op basis van hits zijn uitgesproken, waardoor het Parket-Generaal zicht heeft op de hits en eventueel acties kan ondernemen maar waardoor vooral ook de parketten zelf gedwongen worden om hits te registreren en bewuster met hits om te gaan. Zoals gezegd is er binnen het OM op dit moment (eind 2007) geen geautomatiseerd systeem dat gebruikt kan worden voor alle met DNA-onderzoek samenhangende activiteiten. Met betrekking tot de registratie en het volgen van hits is het systeem ROOD sinds medio oktober 2007 zodanig aangepast dat het ook voor deze activiteiten kan worden gebruikt. Naast de (blijvende) uitvoering van de door het Parket-Generaal in gang gezette maatregelen, bevelen we aan dat de ketenpartners/de *Projectgroep* bij de voor-

bereidingen van de tweede fase van wetsuitvoering ruimschoots aandacht besteden aan het onderwerp hits. Daaronder verstaan we de effectieve opvolging van hits, en alle beleidsmatige en organisationele factoren die daarbij van belang zijn, maar ook het capaciteitsbeslag bij de politie en het OM dat het opvolgen van een groter aantal hits met zich mee kan brengen. Bij de invoering van de eerste fase is deze aandacht er niet voldoende geweest en zijn de hits, zeker achteraf beschouwd, te veel als een, letterlijk en figuurlijk, sluitstuk van de wet beschouwd, terwijl het adequaat omgaan met hits de basis is onder de legitimiteit en mogelijke doelbereiking van de wet.

Met betrekking tot doelbereiking merken we nog op dat ook als alle hits op de juiste plaats terechtkomen, aan een deel van de hits waarschijnlijk geen opsporingsacties zullen worden verbonden. Bij bijvoorbeeld enkelvoudige inbraken of wanneer er sprake is van recente veroordelingen voor (veel) zwaardere delicten dan het delict uit de zaak waarmee de hit is ontstaan, kan het ondernemen van actie namelijk als niet opportuun worden gezien.

Beheer van de DNA-databank: berichtenverkeer OM - NFI

Een deel van de regisserende, coördinerende rol die het OM bij DNA-onderzoek heeft, bestaat uit het inlichten van het NFI over feiten die van belang zijn voor het beheer van de databank, zoals veranderingen in de status van een zaak of persoon waarvan een DNA-profiel in de databank is opgeslagen. Aan deze informatieplicht blijkt (nog steeds) niet altijd voldaan te worden waardoor er onder andere DNA-profielen ten onrechte in de databank zijn opgeslagen. Dit probleem speelt niet specifiek bij DNA-onderzoek bij veroordeelden maar geldt voor DNA-onderzoek in het algemeen, dus ook, en vooral, voor DNA-onderzoek aan sporen en bij verdachten. Vanuit het perspectief van rechtstatelijkheid en het maatschappelijk draagvlak voor forensisch DNA-onderzoek, dient de informatieplicht beter nageleefd te worden. Al eerder is opgemerkt dat de afwezigheid van een geautomatiseerd systeem binnen het OM dat erop wijst dat bijvoorbeeld een DNA-profiel moet worden vernietigd, een belemmerende factor is bij het goed naleven van de informatieplicht. Daarnaast is het mogelijk dat de aandacht voor de informatieplicht niet op alle parketten voldoende groot is. Een aanwijzing daarvoor is het feit dat parketten ook nadat zij in een reeds afgedane zaak een hitmelding hebben ontvangen – waaruit ze dus hebben kunnen opmaken dat er van die zaak ten onrechte nog een spoor in de databank is opgenomen – vaak nalaten het NFI opdracht te geven het betreffende spoor te verwijderen.

Zicht op de uitvoering

Cijfermatige overzichten van de uitvoering zijn beperkt beschikbaar. Dat geldt op centraal niveau buiten de ketenpartners, maar, wat betreft het OM, de politie en de DJI, ook op centraal niveau binnen de afzonderlijke organisaties. Nu is de informatievoorziening over en toezicht op de uitvoering van beleid natuurlijk geen doel op zich. Op hoofdpunten moeten er echter voldoende gegevens beschikbaar zijn zodat nagegaan kan worden of de uitvoering aan de verwachtingen voldoet of dat zich wellicht onverwachte uitkomsten voordoen. Om een dergelijk zicht te garanderen zonder dat de uitvoerende organisatieonderdelen onnodige gegevens moeten verzamelen, moet, bij voorkeur vooraf, een beperkt aantal indicatoren worden opgesteld. Dat is bij verschillende ketenorganisaties

grotendeels al gebeurd. De levering van informatie voor die indicatoren moet echter regelmatig en vollediger plaatsvinden dan nu het geval is. Los van cijfermatige informatie is het zicht op de decentrale uitvoering van centraal opgezet beleid niet altijd groot. Zo was het binnen het OM in belangrijke mate onbekend of de *Instructie DNA-onderzoek bij veroordeelden* ook correct wordt uitgevoerd. Zeker wanneer centrale richtlijnen handelingen of acties voorschrijven die een nieuwe, afwijkende manier van werken voor de uitvoeringspraktijk betekenen, en vooral wanneer die acties vrij cruciaal zijn, zoals de procedure bij hits, kan er niet van uit worden gegaan dat alleen het bestaan van een richtlijn een garantie is voor de correcte uitvoering ervan. Overigens is het onderzoek naar het doorsturen en oppikken van hits waarin de niet optimale naleving van de instructie naar voren kwam, mede op initiatief van het OM uitgevoerd. Daarmee heeft het OM op enig moment dus toch voor een terugkoppeling van uitvoeringsinformatie gezorgd. Om deze terugkoppeling een structureel karakter te geven, heeft het OM verder de parketten gevraagd periodiek gegevens aan te leveren over hits. Daarnaast is er recent binnen het OM een specifiek organisatiedeel aangewezen dat zich richt op de implementatie van beleid. Van belang daarbij is dat de aandacht niet alleen uitgaat naar de *beschrijving* van procedures maar ook naar de daadwerkelijke *uitvoering* daarvan.

Tot slot

In dit rapport is verslag gedaan van een procesevaluatie van de Wet DNA-V. Zoals gebruikelijk bij procesevaluaties heeft het onderzoek zich niet gericht op de effecten van de wet. Wel is er zicht verkregen op de uitvoeringspraktijk. Daarbij is duidelijk geworden dat uitvoering van de wet een omvangrijke en complexe operatie is. Bovendien zijn er door het in kaart brengen van de uitvoeringspraktijk, ook al beantwoordt een procesevaluatie niet de vraag óf de doelen van een wet bereikt zijn, factoren in beeld gebracht die van invloed zijn op de mate waarin of omstandigheden waaronder die doelen al dan niet bereikt kunnen worden. Hieronder worden de belangrijkste onderzoeksuitkomsten met betrekking tot die uitvoeringspraktijk nog eens puntsgewijs benoemd.

- Het ontbreken van adequate, op DNA-onderzoek toegespitste geautomatiseerde informatiesystemen, zowel op een organisatieoverstijgend niveau als binnen het OM, heeft een negatieve invloed op de efficiëntie en kwaliteit van het uitvoeringsproces.
- Van de uitzonderingsgronden die in de wet zijn opgenomen wordt zeer weinig gebruik gemaakt. Dit is in overeenstemming met de verwachtingen die in de wetgeschiedenis hieromtrent zijn geformuleerd. In strijd met de bedoelingen van de wetgever is dat een individuele beoordeling of van een uitzonderingsgrond sprake is in een deel van de gevallen niet plaatsvindt. De achtergrond daarvan ligt in het feit dat het uitvoeren van de bevelen tot afname van celmateriaal in veel parketten niet bij de betreffende zaaks-OvJ's is belegd, maar bij gespecialiseerde medewerkers die de afzonderlijke zaken niet (altijd) kennen.

- In de inhaalslag is een deel van de bevelen niet uitgevoerd omdat de betreffende veroordeelden al op vrije voeten waren gesteld voordat celmateriaal afgenomen kon worden.
- Fysieke dwang bij de afname van celmateriaal lijkt vrijwel niet voor te komen.
- De opkomst op de DNA-sprekuren is ongeveer 60%.
- Van de veroordeelden tegen wie een bevel is uitgevaardigd dient 2% en bezwaarschrift in tegen verwerking van zijn celmateriaal. Van de bezwaren wordt 21% gegrond verklaard.
- Rechtbanken geven in ogenschijnlijk gelijke zaken soms een verschillend oordeel over een ingediend bezwaar.
- Bij het NFI bestaat een grote achterstand in de verwerking van afgenomen setjes. De oorzaak hiervan is onder andere dat bij invoering van de eerste fase van de wet meer delicten onder de wet zijn komen te vallen dan waarvan bij de begroting van de uitvoeringskosten is uitgegaan.
- Tot en met het eerste halfjaar van 2007 heeft de opname in de databank van de DNA-profielen van 24.458 veroordeelden geresulteerd in 1.623 hits. Daarvan heeft echter een deel betrekking op al afgedane zaken.
- Een deel van de hits is niet bij de juiste OvJ, het juiste parket of het opsporingsteam terechtgekomen. De achtergrond hiervan is (onder andere) dat een deel van de medewerkers van het OM niet op de hoogte was van de procedure die het NFI volgt wanneer het DNA-profiel van een veroordeelde een hit oplevert.
- Het OM voldoet niet altijd aan zijn informatieplicht richting het NFI, waardoor er onder andere DNA-profielen ten onrechte in de databank zijn opgeslagen.